

SAMHÄLLS KONTRAKTET

2024

Eskilstuna
kommun

Mälardalens
universitet

VÄSTERÅS STAD

RÖSTER OM ÅRET

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2024

Samhällskontraktet är ett partnerskap mellan Mälardalens universitet (MDU), Västerås stad och Eskilstuna kommun där vi utforskar och hittar lösningar på komplexa samhällsutmaningar tillsammans med andra samhällsaktörer.

Förord	03
Tillbakablick 2024	04
Om Samhällskontraktet	06
Vision, mission och mål	08
Fokusområdena	08
Portfölj av initiativ	10

4 VALDA FÖRDJUPNINGAR

Att hålla en demokratisk vardagspraktik	16
Den utforskande spiralen	18
Framtidens äldreboende	20
Samverkan med civilsamhället	22

Future Impact Champions	24
Genomförda aktiviteter 2024	26
Måluppfyllelse	28
Ekonomi	29
Vägen framåt	30
Riktning 2025	31

Vägen framåt enligt **Laura Lee**.

Under 2024 har professor Laura Lee identifierat Samhällskontraktets styrkor och utvecklingspotential. Med denna grund tar verksamheten viktiga steg framåt.

FÖRÄNDRING, SAMARBETE & FRAMGÅNG

Det är med stolthet jag skriver förordet till 2024 års verksamhetsberättelse. Samhällskontraktet har under de senaste åren genomgått en total omdaning. Det som började som ett "omtag" slutade med att vi hade transformerat hela vårt uppdrag och arbetssätt. Av den enkla anledningen att, om vi gemensamt ska hantera komplexa samhällsutmaningar – kommer vi att behöva transformera de system vi befinner oss i. Och vi var tvungna att börja med oss själva.

Breddat engagemang och uppväxling

Genom att integrera forskning, utbildning och praktik i våra initiativ har vi kunnat skapa synergier och nytta som sträcker sig långt bortom de enskilda initiativen. Förutom ett breddat engagemang från våra tre parter har vi under året växlat upp samarbetet med andra offentliga aktörer, näringsliv och civilsamhälle.

Alla de personer som är en del av Samhällskontraktet har utmanat invanda föreställningar och arbetssätt. Tillsammans har vi fullt ut fått till ett missionsorienterat arbetssätt som utgår från de komplexa samhällsutmaningar våra tre parter prioriterat och går i riktning mot "Alla barn och unga lyckas" och "Välmående och självständiga äldre".

Större finansiella muskler

2024 var även ett år med större finansiella muskler. MDU:s rektor tilldelade 10 miljoner kronor årligen till tvärvetenskaplig forskning kopplat till Samhällskontraktet. Utöver det har verksamheten växlats upp med ytterligare 7,6 miljoner kronor. Vad som är än större är att hundratals människor modigt och engagerat har medverkat i initiativ som skapar utveckling och innovation i riktning mot ett tryggt och hållbart samhälle.

I den här verksamhetsberättelsen vill vi dela med oss av Samhällskontraktets resa under 2024. Vi vill berätta om vårt gemensamma arbete, de framsteg vi gjort och de lärdomar vi dragit. Framförallt vill vi berätta om några av de människor som utgör Samhällskontraktet.

Välkommen in i Samhällskontraktets värld! ■

Emma Mossberg
Verksamhetschef, Samhällskontraktet

TILLBAKABLICK 2024

1. Årets första fokus var att skala upp mängden initiativ och dess effekt.

Antalet initiativ mer än fördubblades under året. Initiativ som integrerar forskning, utbildning och praktik på olika sätt. När vi gick in i 2024 gick det fortfarande lite trögt i området 'Välmående och självständiga äldre', det har dock ändrats under året och nu är det full fart i området. En mängd initiativ har skapats, många aktörer från både offentliga organisationer, näringsliv och civilsamhälle har kopplats på. Inom 'Alla barn och unga lyckas' har området fortsatt växa och skapat en stark struktur för lärande mellan initiativen och med en stark koppling tillbaka till Core Team.

Under året har en ny testbädd etablerats i Eskilstuna inom 'Alla barn och unga lyckas' tillsammans med sex olika förvaltningar inom kommunen. Testbädden består av mötesplatser med jobbcentrum i Årby och Fröslunda och är ett koncept som

handlar om att skapa möten som möjliggör allt från trygghet, välbefinnande och integration – till fler jobb, meningsfull fritid och ökade skolresultat i hela stadsdelarna. Här utmanas rådande stuprör och långa beslutsprocesser för att kunna samverka och innovera mellan olika förvaltningar där andra aktörer och olika forskningsdiscipliner bjuds in.

2. Årets andra fokus var att stärka och fullt ut integrera utmaningsdriven utbildning och tvärvetenskaplig forskning.

Under året har flera utbildningsprogram, exempelvis beteendevetar- och folkhälsovetarprogrammen kopplat sina examensarbeten till Samhällskontraktets fokusområden. Studenter från olika utbildningar har haft uppdrag, exempelvis studenter från rumslig gestaltning som arbetat med seniorrestaurangens inredning, studenter från olika program som arbetat

Processstödet utvecklar koncept för utmaningsdriven utbildning.

Samhällskontraktets styrelse diskuterar framtidens utbildning under Almedalen.

med Eskilstunas ungdomsverksamhet UNIK och Västerås stads ungdomsdialog.

Forskningen tog ett rejält kliv när MDU:s rektor valde att tilldela 10 miljoner årligen under tre år för tvärvetenskaplig forskning till Samhällskontraktet. Forskningsmedel som i sin tur kommer att växlas upp med extern finansiering. Under året har mycket arbete lagts på att matcha forskare mot de utmaningar som finns prioriterade inom fokusområdena och finansieringen tecknas upp löpande. Positivt för året var att MDU valde att stärka upp representationen i Core Team med ytterligare fyra personer vilket gör att samtliga akademier nu finns representerade med minst en person vardera.

3. Årets tredje fokus var lärande, ledarskap och kommunikation.

Ett strategiskt lärande sker nu inom varje initiativ, mellan initiativen, inom portföljen som helhet och mellan båda fokusområdenas portföljer. Lärande som förhållningssätt och kultur är helt avgörande för att skapa utveckling och innovation i komplexa miljöer. En första pilotomgång av ett utvecklingsprogram

Gemensamt lärande mellan initiativen i portföljen 'Alla barn och unga lyckas'

Vår vision

Ett tryggt och hållbart samhälle präglat av tillit där du som invånare känner dig inkluderad och ges förutsättningar att uppnå din fulla potential genom hela livet

Vår mission

Tillsammans lösa komplexa samhällsutmaningar, skapa lärande, sprida kunskap och insikter genom målmedveten och innovativ samproduktion mellan Samhällskontraktets parter, invånare, civilsamhälle och näringsliv.

Våra mål

1. Samtliga parter upplever att verksamheten inom Samhällskontraktet har bidragit till utveckling och innovation utifrån respektive parts behov och identifierade samhällsutmaningar inom de båda fokusområdena.
2. Samtliga parter upplever att det finns en systematik för innovationsarbetet samt en väl fungerande styrning, ledning och uppföljning av verksamheten i Samhällskontraktet.
3. Samtliga parter upplever att det finns en väl fungerande och ändamålsenlig kommunikation för Samhällskontraktets verksamhet.
4. Samtliga parter upplever att det finns en väl fungerande och ändamålsenlig bemanning för Samhällskontraktets verksamhet.
5. Samhällskontraktet har som mål att växla upp befintlig finansiering med minst 10 Mkr.

Våra fokusområden

Samhällskontraktet tar sig an komplexa utmaningar utifrån två prioriterade fokusområden:

- **Alla barn och unga lyckas**
- **Välmående och självständiga äldre**

Fokusområdena ger verksamheten mål att arbeta mot och möjliggör för verksamheten att samla olika aktörer (offentliga, privata och civila) i en gemensam riktning.

SAMHÄLLSKONTRAKTET

VÅRA FOKUSOMRÅDEN

Alla barn och unga lyckas

2024 var ett år då nya stora initiativ, såsom 'samverkan för ökad närvaro i förskolan och 'unga vuxna utan arbete eller studier', förankrades, mobiliserades och kom igång samtidigt som de två första initiativen nådde fram till implementeringsstadiet.

Fokusområdets Core Team växte med fler förvaltningar representerade och fler akademier på MDU. De nya representanterna från MDU fick i uppdrag att stödja utvecklingen av nya sätt att inkludera forskning och utbildning i Samhällskontraktets utvecklings och innovationsarbete. Nya samarbeten för att inkludera uppdrag från verkligheten i utbildningar etablerades samtidigt som flera studenter anställdes som amanuenser (studentanställning) för allt ifrån ungdomsdialog till att vara coacher i en digital verkstad. Samtidigt har grunden lagts för den

7

prioriterade utmaningar

15

initiativ aktiva under 2024

tvärvetenskapliga kopplingen till Samhällskontraktet där forskning kopplat till förskolebarn, grundskoleelever och gymnasieelever formerats.

I relation till utvecklingen av tvärvetenskaplig forskning och utmaningsdriven utbildning arbetar nu alla tre parterna mer tillsammans. Under 2022 och 2023 kopplade flera initiativ främst till en av parterna. Under 2024 ökade antalet initiativ där de tre parterna delade ledarskapet och former för hur parterna kan arbeta ihop kring en fråga, snarare än att endast dela lärdomar mellan varandra, började ta form.

Välmående och självständiga äldre

Under 2024 skalade fokusområdet upp verksamheten från två till åtta initiativ och många av initiativen gick från utforskande till att pilota nya idéer i samverkan med andra aktörer. I 'Måltider och möten' lyckades vi vända debatten från kritiska röster kring stängda kommunala restauranger till att seniorer aktivt arbetade med oss i processen och är en central del av piloter tillsammans med matleverantör och engagerade restaurangägare. I 'Framtidens servicetjänster' har vi tagit ett modigt steg i att utforska en fråga långt före beslut och ny lagstiftning är på plats och i 'Framtidens äldreboende' blickar vi långt in i framtiden för att utveckla scenarion som kan informera både den kommunala verksamheten och fokusområdets arbete de närmaste åren.

Lärande över städerna har fått en skjuts kring

5

prioriterade utmaningar

9

initiativ aktiva under 2024

de parallella initiativen som tittar på samverkan med civilsamhället. Mobiliseringen över förvaltningar, akademi, näringsliv och civilsamhälle har varit ett fokus för året som fallit ut väl och gör oss väl rustade för kommande år.

Den tvärvetenskapliga forskningen har under året etablerats både i följeforskning av initiativ och i två nya som drivs från MDU. Studenter involveras både inom ramen för kurser, som feriearbete och med UF-företag. Tillskott av fler akademier i Core Team och resurser till processtödet möjliggör att denna trend kan ytterligare stärkas under 2025.

PORTFÖLJ AV INITIATIV

Bilden visar Samhällskontraktets prioriterade utmaningar, och relationerna mellan utmaningarna och initiativen.

● FORSKNING ● UTBILDNING ● PRAKTIK

15

prioriterade utmaningar

27

initiativ aktiva under 2024

49

nyckelpersoner inom initiativen

600+

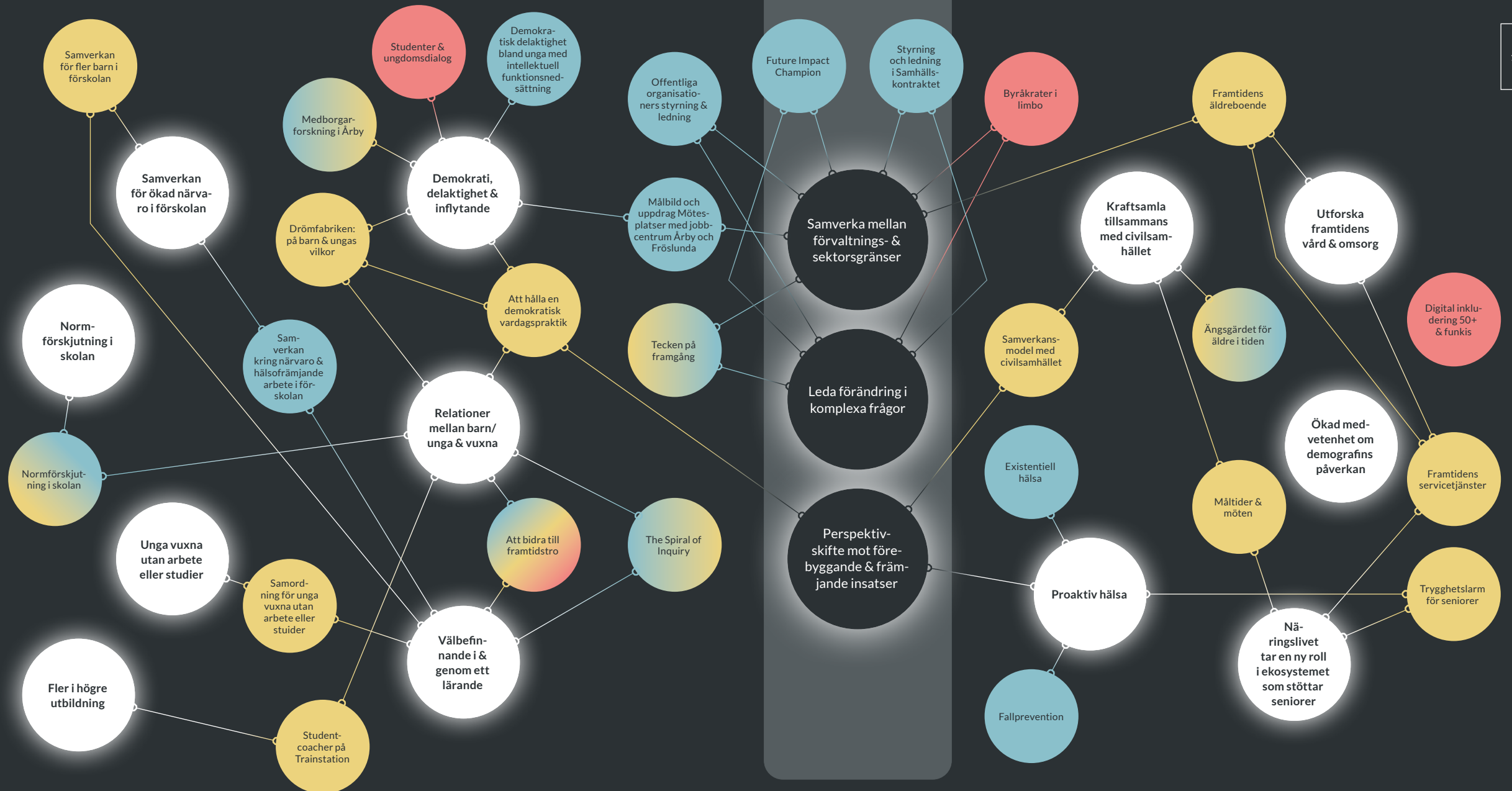
personer som deltagit på något sätt under året

950+

personer som deltagit i perspektivinsamling

Alla barn och unga lyckas ←

→ Värmående och självständiga äldre

Initiativ 2024: Alla barn och unga lyckas

INITIATIV	NYCKELPERSONER	BESKRIVNING
Samverkan för fler i förskolan PRAKTIK	Katarina Andersson, enhetschef förskolans stöd och utvecklingsenhet, Eskilstuna kommun Haidi Bäversten, nämndstrateg barn och utbildningsförvaltningen Västerås stad Netta Korhonen, processledare, Samhällskontraktet	Forskning har visat på värdet för barn att delta i en förskola av god kvalitet. Initiativet 'Samverkan för fler i förskolan' utforskar hur olika aktörer kan samverka för att öka närvaron i förskolan samt hur förskolan kan möta nya typer av behov i ett föränderligt samhälle. Under 2024: <ul style="list-style-type: none"> Skapades en tydlig bild och förståelse för vilka aktörer som bör samverka. Identifierades samhällstrender som påverkar både förskolans betydelse och föräldrars önskemål om barnens förskoletid. Togs koncept fram för hur identifierade aktörer kan samverka för att öka närvaron som kommer testas under våren 2025.
Att hålla en demokratisk vardagspraktik PRAKTIK	Robert Ånholm, demokrati och ungas inflytande, Västerås stad Elin Engström, processledare, Samhällskontraktet	Hur kan vuxna i sitt vardagliga möte med barn och unga främja barn och ungas engagemang och medskapande i sina sammanhang? Initiativet 'Att hålla en demokratisk vardagspraktik' har utforskat hur fritidspedagoger, familjevägledare och skolpersonal kan möta barn och unga i sin vardag för att främja deras delaktighet. Under 2024: <ul style="list-style-type: none"> Utvecklades och testades utbildningsinsatsen 'Främjande praktik' för alla verksamheter som arbetar med barn och unga. Skapades en struktur för hur ledningen från olika verksamheter att tillsammans testa nya sätt att möjliggöra medarbetarnas 'Främjande praktik' Planerades ett arbete med att se över hur delaktighet i olika verksamheter mäts som sökte finansiering från Vinnova.
Medborgarforskning Årby PRAKTIK FORSKNING	Roza Sharif, enhetschef jobbcentrum mötesplatser Årby och Fröslunda, Eskilstuna kommun Terence Fell, docent statsvetenskap, MDU	Vem äger berättelsen om en stadsdel? Hur förstår vi hur en stadsdel utvecklas? Forsknings- och innovationsinitiativet 'Medborgarforskning i Årby' utforskar och testar hur invånarna själva kan vara med och få fram bilder och berättelser om deras stadsdel för att kommunen i sin tur bättre ska kunna förstå hur områdets potential utvecklas. Under 2024: <ul style="list-style-type: none"> Identifierades en lämplig metod för medborgarforskning i Årby. Planerades det första testet tillsammans med Mötesplatsen med jobbcentrum. Definierades forskningsfrågor, plan och etikansökan beviljades.
Studenter och ungdomsdialog UTBILDNING	Robert Ånholm, demokrati och ungas inflytande, Västerås stad Mattias Loshak Snöblom, student folkhälsovetenskap, MDU Maryam Ali, student statsvetenskap, MDU Robert Ånholm, demokrati och ungas inflytande, Västerås stad	Hur kan ungas röster involveras i politiska beslut samt utvecklingsarbeten i kommunen? Initiativet 'studenter och ungdomsdialog' utforskar hur studenter kan anställas för att stötta ungdomar att själva engagera andra ungdomars röster i viktiga frågor. Under 2024: <ul style="list-style-type: none"> Gjordes ett test tillsammans med studenter från MDU, feriepraktiken (kommunens program för sommarjobb) och Förebyggarcentrum där ungdomarna utforskade vad de önskar av vuxna för att kunna stärka ungas psykiska välbefinnande. Påbörjades arbetet med att göra student- och ungdomsdialog till en permanent del av Förebyggarcentrums arbetssätt.
Demokratisk delaktighet bland unga med intellektuell funktionsnedsättning FORSKNING	Jonas Hultin, lektor statsvetenskap, MDU Björn Boman, Postdoc, Statsvetenskap, MDU Zelal Bal, lektor statsvetenskap, MDU Joakim Johansson, lektor statsvetenskap, MDU	Vilka barn och unga deltar i demokratiska processer och forum? Initiativet 'Demokratisk delaktighet bland unga med intellektuell funktionsnedsättning' försöker skapa en bättre förståelse för hur unga med intellektuell funktionsnedsättning deltar i demokratiska processer samt vad som kan göras för att främja deras deltagande. Under 2024: <ul style="list-style-type: none"> Publicerades en litteraturoversikt kring frågan. Skickades en forskningsansökan till Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.
Målbild och uppdrag Mötesplatser med jobbcentrum Årby och Fröslunda FORSKNING	Malin Skoglund, tf. förvaltningschef arbetsmarknad och vuxenutbildningsförvaltningen, Eskilstuna kommun Linnéa Rönnquist, processledare, Samhällskontraktet	Hur kan sex olika förvaltningar tillsammans skapa en målbild och uppdrag att samverka kring? Initiativet 'Målbild och uppdrag Mötesplatser med jobbcentrum Årby och Fröslunda' utforskade hur flera förvaltningar tillsammans kan arbeta för att få fram en målbild och ett politiskt uppdrag som de sedan tillsammans kommer arbeta för att leverera. Under 2024: <ul style="list-style-type: none"> Testades olika former för samskapande mellan förvaltningarna. Målbilden och uppdraget som togs fram godkändes av kommunfullmäktige i Eskilstuna kommun.
Drömfabriken: på barn och ungas villkor PRAKTIK	Marie Reisten Lindkvist, projektledare Drömfabriken, Västerås stad Hanna Turesson, processledare, Samhällskontraktet	Hur kan en invånararena skapas på barn och ungas villkor? Initiativet 'Drömfabriken: på barn och ungas villkor' tittade på hur en process där barn/unga och vuxna kan mötas på lika villkor för att kontinuerligt skapa invånararena Drömfabriken. Under 2024: <ul style="list-style-type: none"> Sammanställdes insikterna från dialogarbetet 2023 i en rapport. Identifierades områden och där nya arbetssätt kan behövas.

INITIATIV	NYCKELPERSONER	BESKRIVNING
Samverkan kring närvaro och hälsofrämjande arbete i förskolan FORSKNING	Mia Heikilä, professor barn- och ungdomsvetenskap Stockholms universitet Lena Almqvist, professor i psykologi MDU	I relation till initiativet 'Samverkan för fler i förskola' bedrivs en forskningsinsats som tittar på hur kvalitén i förskolan kan stärkas samtidigt som närvaron ökar. Under 2024: <ul style="list-style-type: none"> Identifierades forskningsfrågor. Beviljades planeringsbidrag för arbetet från FORTE.
Normförskjutning i skolan PRAKTIK FORSKNING	Eric Johansson, verksamhetschef grundskoleverksamheten f-6, Västerås stad Katrin Fardish, strateg för jämställdhet och våldsprevention, Västerås stad Emmie Wahlström, Postdoc, Socialt arbete, MDU Elin Engström, processledare, och systemisk designer, Samhällskontraktet	Intervjuer med skolpersonal visar på tecken att skillnaden mellan hur olika skolors personal bemöter våldsamma och kränkande situationer varierar allt mer. Tecken som belyser frågan: vilka normer och värderingar verkar skolpersonal utifrån och hur påverkas detta av förändringar i samhället i övrigt? Initiativet 'Normförskjutning i skolan' försöker öka förståelsen för denna trend samt vad som kan göras för att adressera situationen. Under 2024: <ul style="list-style-type: none"> Intervjuades elever och skolpersonal för att få en initial bild av nuläget. Designades en lärandeprocess för arbetet 2025. Rekryterades skolor och forskare som kommer medverka i arbetet 2025. Gjordes en kunskapsöversikt kring frågan.
Samordning för unga vuxna utan arbete eller studier PRAKTIK	Monica Widelund, verksamhetschef gymnasieverksamheten, Eskilstuna kommun Jenny Asp, enhetschef Arenan, Västerås stad Karolina Öjeman, utvecklingsledare, Västerås stad Netta Khoronen, processledare, Samhällskontraktet	Forskning visar att det i Sverige finns ca 150 000 unga vuxna utan arbete eller studier (UVAS) som utan bland annat vård och omsorg riskerar att hamna snett. Initiativet 'Samordning för unga vuxna utan arbete eller studier' samlar olika offentliga, privata och civila aktörer för att utforska vilken samordning som krävs, vilka tidiga insatser som det går att lära av och vilka nya insatser som behövs. Under 2024: <ul style="list-style-type: none"> Kartlades vilka aktörer som behöver samverka kring målgruppen. Intervjuades olika aktörer för att synliggöra utmaningar och möjligheter kring samordningen av aktörerna. Utvecklades koncept för samordning och lärande för att stärka målgruppen som ska testas under 2025.
Studentcoacher på Trainstation PRAKTIK	Charlotte Reichsten, enhetschef teknik och fritid, Västerås stad Johannes Finnman, processledare och lektor i psykologi, Samhällskontraktet	Hur kan ungdomar i lågutbildade områden uppmannas och inspireras att söka till högre utbildning? Initiativet 'Studentcoacher på Trainstation' testar Västerås stad att anställa studenter som coacher i en kommunal verksamhet som riktar sig mot ungdomar. Detta för att kunna stötta unga i sina val och visa på möjligheter med högre utbildning. Under 2024: <ul style="list-style-type: none"> Rekryterades de första studenterna från MDU. Testades processer för att introducera studenterna till deras roll i verksamheten.
Den utforskande spiralen PRAKTIK FORSKNING	Sophia Lines, föreläsare Zetterbergsgymnasiet, Eskilstuna kommun Johannes Rytzler, docent i didaktik och lektor i pedagogik, MDU	Initiativet 'The Spiral of Inquiry', ett interaktivt forskningsprojekt, utforskar hur elever och lärare på Zetterbergsgymnasiet i Eskilstuna kan få en mer engagerande och trivsamt skolmiljö som tydligt bidrar till elevernas framtid. Arbetet görs genom att utveckla strategier för pedagogisk och didaktisk utveckling genom användning av The Spiral of Inquiry. Under 2024: <ul style="list-style-type: none"> Intervjuades lärare och elever om deras upplevelse av implementeringen. Identifierades utvecklingsinsatser för bättre implementering. Insatserna kommer att testas 2025.
Att bidra till framtidstro PRAKTIK FORSKNING UTBILDNING	Maria Reisten Lindkvist, projektledare Drömfabriken, Västerås stad Karin Erkers, utvecklingsledare Skultuna kommunalförvaltning, Västerås stad Kin Andersson, programansvarig beteendevetarprogrammet Johannes Finnman, processledare och lektor i psykologi Samhällskontraktet	Vad påverkar barn och ungas framtidstro i Skultuna? Initiativet 'Att bidra till framtidstro' engagerar studenter på MDUs Beteendevetarprogram i att tillsammans med Skultuna kommunalförvaltning identifiera hur ungas framtidstro kan stärkas i Skultuna. Under 2024: <ul style="list-style-type: none"> Skrevs två examensuppsatser gällande frågan. Presenterades resultaten från examensarbetet för kommundelen. Identifierade kommundelen områden för fortsatt utveckling och innovation.
Tecken på framgång PRAKTIK FORSKNING	Karin Erkers, utvecklingsledare Skultuna kommunalförvaltning, Västerås stad Johannes Finnman, processledare och lektor i psykologi, Samhällskontraktet	Hur kan en kommun kombinera AI-förstärkt datadrivet arbete med invånardialog för att kunna ta bättre beslut i utvecklings- och innovationsinsatser? Initiativet 'Tecken på framgång' utvecklar, testar och beforskar ett arbetssätt där datadrivna insikter lägger grunden för invånardialoger. Under 2024: <ul style="list-style-type: none"> Utvecklades den konceptuella modellen. Började modellen testas utifrån två olika case i Skultuna. Identifierades forskningsfrågor.

Initiativ 2024: Välmående och självständiga äldre

INITIATIV	NYCKELPERSONER	BESKRIVNING
Framtidens äldreboende ● PRAKTIK ● FORSKNING	Eva Holm, Beställarchef Vård och omsorg, Västerås stad Oscar Sjöqvist Söderberg, Avdelningschef Teknik och fastighet, Västerås stad Petra Edoff, processledare, Samhällskontraktet	Hur kan framtidens boende för äldre utformas som främjar självständighet, välmående och samtidigt möter förvaltningarnas utmaningar med demografiska utvecklingen - fler äldre och mindre personal? I framtidens äldreboende utreder vi frågan tillsammans med Vård och omsorgsförvaltningen och Teknik och fastighetsförvaltningen med sikte på 2040. Under 2024: <ul style="list-style-type: none"> Under 2024 hölls dialoger med pensionärsföreningar, civilsamhälle, regionen och leverantörer för att få deras perspektiv på frågan Omvärldsanalys och trendsplanering i tvärfunktionellt team inleddes och slutfördes under 2025 tillsammans med framsynsforskare.
Digital inkludering 50+ och funkis ● UTBILDNING	Helena Robertsson, Digitaliseringsledare, Eskilstuna kommun Johannes Finnman, lektor i psykologi	Hur kan man främja inkludering av äldre personer, särskilt de med funktionsvariationer och utlandsfödda, i den pågående digitaliseringen inom äldreomsorgen? Den frågan integreras nu i utbildningen genom ett samverkansinitiativ och förväntas bidra till att förbättra arbetet med digital inkludering i kommunen. Under 2024: <ul style="list-style-type: none"> Planering av studie som ska genomföras 2025 med studenter från beten-detarprogrammet för att kartlägga behov
Framtidens service-tjänster ● PRAKTIK	Fridha Söderqvist/Cecilia Jonsson, verksamhetschef, Eskilstuna kommun Petra Edoff, processledare, Samhällskontraktet	Hur skulle vi kunna brygga en trygg bro för äldre - från brukare till kund av servicetjänster? I framtidens servicetjänster utforskar vi vad som skulle hända om näringslivet utformade tjänster på ett sätt som ökar äldres självständighet och valfrihet samtidigt som det låter vård och omsorgspersonal att fokusera på de allra sköraste. Under 2024: <ul style="list-style-type: none"> Perspektivinsamling med ett 50-tal aktörer har tydliggjort dagens behov och förutsättningar för alla relaterade aktörer och behovsägare Omvärldsanalys, juridisk överblick och systemkartläggning genomfördes under våren I en serie workshops tillsammans med näringslivsaktörer och civilsamhälle har ett antal pilotförslag utvecklats som ska genomföras under våren 2025
Trygghetslarm för seniorer ● PRAKTIK ● FORSKNING	Emanuel Vedefors, VD Salus mea Petra Edoff, processledare, Samhällskontraktet	Hur kan seniorer få ett stöd som möjliggör mer rörelse och möjlighet att komma ut i samhället på ett tryggt sätt? Initiativet ska utvärdera nyttan med modern välfärdsteknik som idag är tillgänglig på konsumentmarknaden. Initiativet undersöker hur de preventiva insatser som stöds av den aktuella lösningen kan bidra till färre vårdinsatser samt bidra till bättre hälsa för äldre, samt hur volontärer kan stötta de som saknar anhöriga i samma stad. Under 2024: <ul style="list-style-type: none"> Under 2024 skedde dialog med Västerås stad och Salus mea deltog i Seniormässan för att rekrytera testpersoner och etablerade där samarbete med SPF. Testperioden startar 2025.
Fallprevention - Balans ● FORSKNING	Mia Folke, professor hälsoteknik, MDU Maria Ehn, forskare hälsoteknik, MDU Johanna Fritz, docent fysioterapi, MDU Mialinn Lindvall, btr. Lektor fysioterapi, MDU	Hur kan vi stötta seniorer att stärka sin hälsa - kopplat till styrka, snabbhet och balans - så att de får behålla hälsan och självständigheten längre? Initiativet fokuserar på utveckling av kunskap och interventionsverktyg för att minska fallolyckor bland äldre, med målsättning att öka individens livskvalité och minska samhällskostnader till följd av fall. Verktygen innefattar utvärdering av fysisk förmåga, träning och fysisk aktivitet, samt stöd för långsiktig beteendeförändring. Under 2024: <ul style="list-style-type: none"> Planering av studier i dialog med kommunerna samt utveckling av etikan-sökningar. I samverkan sökt externa medel för en utvidgning av arbetet. Utveckling och utvärdering av gruppträningskoncept anpassat för nybliv-na pensionärer.

INITIATIV	NYCKELPERSONER	BESKRIVNING
Existentiell hälsa ● FORSKNING	Thomas Wahl, lektor sociologi, MDU Tomas Kumlin, lektor sociologi, MDU	Hur kan dialog kring existentiell hälsa och existentiella frågor påverka äldres välmående och förmåga att leva ett självständigt välmående liv? Under 2024: <ul style="list-style-type: none"> Kunskapsöversikt: Insamling av vad som redan görs i Sverige i form av ex. Utbildningar och samlingsgrupper Kompetensinsats: Förslag på utbildning för medarbetare som möter äldre, för att bättre bemöta deras existentiella behov. Dialog med kommunerna resulterade i att flera verksamheter anmält intresse att testa insatsen 2025 Under hösten påbörjades även en teoretisk och sociologisk fördjupning: Analys av hur existentiella frågor kan betraktas ur ett sociologiskt perspektiv.
Samverkansmodell med civilsamhället ● PRAKTIK	Åsa Tavemark, utvecklingschef vård och omsorg, Eskilstuna kommun Erik Klinga, processledare, Samhällskontraktet	Vilka modeller för samverkan kan hjälpa kommunen att öka kvalitén och mängden samverkan med civilsamhället? Vård- och omsorgsförvaltningens verksamhet har utmaningar att bidra till social samvaro och aktiviteter som ger guldskatt för äldre i den nivå som efterfrågas, här utforskar vi vilka frågor och modeller som förvaltningen kan kroka arm med föreningar och folkbildning. Under 2024: <ul style="list-style-type: none"> Kartläggning av behov från perspektivet VOF och seniorer de möter Perspektivinsamling civilsamhällesaktörer En serie utforskande workshops med civilsamhället har resulterat i piloter i form av utbildningsinsats kring extern finansiering, etablering av nätverk och koncept för mobila mötesplatser i civilsamhällets regi som alla ska testas under 2025
Ängsgärdet för äldre i tiden ● PRAKTIK ● FORSKNING	Aron Sivapalan, enhetschef Ängsgärdet, Västerås stad Eva Holm, Beställarchef vård och omsorg, Västerås stad Petra Edoff, processledare, Samhällskontraktet Aziza al Ghafri, Postdoc. Industriell ekonomi och organisation, MDU	Inom ramen för Västerås senast öppnade äldreboende utforskar vi hur äldreboendet kan utvecklas för att möta dagens utmaningar och möjligheter. En utforskandeprocess ledde till tre piloter som utvecklades under 2024 och slutfördes våren 2025. Under 2024: <ul style="list-style-type: none"> Rollen teamombud testas för att se om ökad samordning på hemvist kan stöttas En samordningsmodell för aktiviteter tillsammans med civilsamhälle utvecklas Ett nytt typ av forum där personal, boende, civilsamhälle och anhöriga tillsammans möts för att utveckla verksamheten har utvecklats, testas 2025
Måltider och möten ● PRAKTIK	Fridha Söderqvist, äldre-omsorgschef, Eskilstuna kommun Petra Edoff, processledare, Samhällskontraktet Marianne Kiiskilä, bitr. Processledare, Samhällskontraktet Martin Sande, Dialogues	Initiativet "Måltider och möten" syftar till att förbättra livskvaliteten för Eskilstunas seniorer genom att främja självständighet och social samvaro. Genom samarbeten mellan olika samhällsaktörer utvecklades tre pilotprojekt. Under 2024: <ul style="list-style-type: none"> Seniorrestaurangen: En innovativ mötesplats som kombinerar måltider med aktiviteter för att stärka sociala band. Planeras starta våren 2025, under 2024 har varumärkespaket utvecklats, studenter från MDU arbetat fram rumslig gestaltning och UF Möbelskåp tillsammans med ReTuna tar fram återbrukade möbler. Pensionärernas Bössor: Använder intäkter från utvalda rätter för att finansiera kostnadsfria middagar, stärkande gemenskap. Juridisk rådgivning har säkerställt att alla juridiska aspekter av verksamheten är korrekt hanterade. Matleverans Wolt i samarbete med 15 seniorer/testpersoner från SPF testade och utvecklade tjänsten i en pilot under våren för att passa en senior kundgrupp och öka deras självständighet/digitala mognad.

Alla barn och unga lyckas

Alla barn och unga ges förutsättningar och tar sin rätt att medskapa sina sammanhang

Att hålla en demokratisk vardagspraktik

ATT HÅLLA EN DEMOKRATISK VARDAGSPRAKTIK

16

Det finns ingen evidens för att barn och unga har mindre samhällsengagemang idag, men tilliten, känslan av sammanhang och möjligheten att påverka har minskat hos dagens unga. Initiativet 'Att hålla en demokratisk vardagspraktik' har undersökt hur vuxnas vardagliga handlingar kan skapa positiv påverkan på barns och ungas demokratiska deltagande.

Initiativet 'Att hålla en demokratisk vardagspraktik' handlar om hur synen på barn, synen på invånare och även synen på tjänstepersoner kan utvecklas. Syftet är att undersöka hur 2020-talets barns och ungas samhällsengagemang och deras eget utforskande av demokratin kan aktiveras.

– I arbetet med demokratisk infrastruktur kunde vi konstatera att vägen framåt för att stärka barn och ungdomars plats i demokratin antagligen inte är fler samtal med politiker, utan snarare att fler vuxna stärker deras tillit och egenmakt varje dag, säger initiativägaren Robert Ånholm som är Utvecklingsledare på Förebyggarcentrum i Västerås stad.

Initiativet bygger på Samhällskontraktets tidigare initiativ Demokratisk infrastruktur för barn och unga. Den här gången skapades flera olika lärmiljöer: En labbgrupp, en arbetsgrupp och två kontextgrupper. Idén var att skapa ett lärande om hur vardagspraktiken kan utvecklas för att stärka barn och ungas

egenmakt och känsla av sammanhang både inom och mellan lärmiljöerna.

I labbgruppen fanns pedagoger, forskare och tjänstepersoner som idag arbetar på olika vis med att stärka barn och ungas plats i demokratin. Parallellt startades två kontextgrupper i verksamheter – en på en fritidsgård och en med familjevägledare från familjecentrum i Västerås.

En arbetsgrupp startades med personer som varit med att driva arbetet framåt inom Västerås stad för att koppla samman lärandet som skett i labbgrupps-träffar och i kontextgrupper. Här har deltagarna på olika sätt arbetat med att reflektera över och utveckla ett systemiskt tänkande kring hur vuxna kan utveckla sin vardagspraktik.

– Deltagarna har i alla nivåer arbetat med mikrohandlingar – små handlingar med intention att göra skillnad i systemet. Det har inneburit ett nytt

Samhällskontraktets kärna är att bygga relationer och nätverk som har en gemensam vilja att utveckla initiativ och att hitta det innovativa. Det låser upp så mycket i en kommun och ger oss nu möjligheten att sprida en främjande praktik.”

Robert Ånholm

utforskande som lett till helt nya observationer och erfarenheter, säger Robert Ånholm.

Ett talande exempel på det uppstod när sättet att driva en kioskverksamhet i en fritidsgård förändrades. När ungdomarna blev delaktiga i beredningen av det kiosken serverar förvandlades den till den intressantaste mötesplatsen.

Initiativet har undersökt tre olika fokus av spelet mellan barn (och unga) och vuxna: Relationen mellan barnet och den vuxne i en verksamhet, relation mellan barnet och den vuxne i samspel och samverkan samt relationen mellan barnet och den vuxne i samband med styrning eller ledning.

Som ett resultat av arbetsgruppens arbete har flera nya initiativ vuxit fram. De har antingen lyfts vidare som nya initiativ inom Samhällskontraktet (Mätandets paradox och Barnen får hela Västerås att blomma) eller blivit en del av Västerås stads ordinarie arbete (Främjande praktik).

Initiativet har varit särskilt värdefullt eftersom det har lett till nya erfarenheter. Inte minst av att arbeta med en samskapande, framväxande process som utvecklar en hel arbetsgrupp snarare än att utbilda enskilda individer – och där utkomsterna inte är kända på förhand.

– Vi hade ett väldigt lyckat fjolår. Själva poängen med Samhällskontraktet är att hitta något nytt som

vi kan implementera bredare sen och det har vi gjort. Nyckeln har varit samverkan och få med många på tåget och att få alla att agera. Arbetet har gett ringar på vattnet samtidigt som forskningskopplingen har stärkts, säger Robert Ånholm. ■

Highlights 2024

- Deltagarna har hittat sätt att få barn och unga att uppleva större delaktighet och tillit.
- Piloten Främjande praktik visade lovande resultat.
- Framgångsrik samverkan har skapat nya arbetsmetoder.

Så utvecklas initiativet 2025

- Lansering av Främjande praktik i fler verksamheter.
- Fördjupad uppföljning av delaktighet i olika sammanhang.
- Nya samarbetsformer för att stärka ungas inflytande på lokal nivå.

17

THE SPIRAL OF INQUIRY

DEN UTFORSKANDE SPIRALEN

Hur kan en gymnasieskola arbeta för att både underlätta elevers lärande, engagemang och motivation samtidigt som deras upplevelser av meningsfullhet under skoltiden stärks? Initiativet Den utforskande spiralen utvecklar både teoretiska och praktiska verktyg för skolpersonalen på Zetterbergsgymnasiet i Eskilstuna.

Initiativet är ett aktionsbaserat och tvärvetenskapligt forskningsprojekt där skolans elever, lärare och ledning ingår. Det går ut på att undersöka implementeringsarbetet av en generell pedagogisk modell för skolutveckling, The Spiral of Inquiry – en modell som visat sig kunna stärka både kunskapsutveckling och integration.

Det vetenskapliga syftet handlar om att öka kunskapen om samverkande skolutveckling, samtidigt som initiativet ska bidra till utvecklingen av verktyg för det pedagogiska arbetet.

Under 2024 genomfördes en förstudie om hur skolan arbetat med modellen de senaste åren. Samtidigt påbörjades en större studie och ett parallellt utvecklingsarbete för att utveckla och förnya modellen.

– Att få teoretiker och forskare att prata med oss lärare, att fånga in hur vi tänker och kunna prata med ungdomarna är helt avgörande och nytt för oss. Det här är ett systematiskt kvalitetsarbete med fokus på det viktigaste: våra barn och ungdomar, säger Sophia Lines, förstelärare på Zetterbergsgymnasiet och drivande i arbetet med Den utforskande spiralen.

Redan nu är det tydligt att insikterna från forskningen innebär ett starkt stöd för rektorn och skolpersonalen att identifiera faktorer bakom elevernas lärande, engagemang, motivation och upplevelser av meningsfullhet.

Kopplingen mellan olika institutioner, teoretiker och experter som blandas med praktik är det häftigaste med det här initiativet. Det finns så himla många vinster om man jobbar tillsammans. ▽

Sophia Lines

Sophia Lines menar att modellen hjälper skolan att lyssna mer intensivt på eleverna för att faktiskt göra rätt saker och få till arbetssätt som fler kan förhålla sig till och som kan fungera över tid.

– Vi nöjer oss inte längre med att göra och gå vidare. Vi går tillbaka och funderar på vad som gav effekt, på vilket sätt och varför, säger hon och fortsätter:

– Det är alltid en utmaning att mäta om det vi gör faktiskt gör skillnad. Vi har massor med siffror

att dra slutsatser från, men att se saker som om våra ungdomar mår bra är svårt. Där har vi hittat ett sätt att jobba med den utforskande spiralen med stöd av Samhällskontraktet. ■

Highlights 2024:

- Datainsamling och analys
- Planering, resultatåterkoppling, forskningsdialoger
- Kollegialt lärande, dokumentation, uppstart av aktionsforskningsprojekt
- Resultatredovisning, analys av utvecklingsområden

Så utvecklas initiativet 2025:

- Starta lärarnas utvecklingsprojekt, följ action- och checking-fasen
- Genomföra elevenkäten igen
- Utveckla en ny, effektivare enkät baserad på resultaten
- Skriva artiklar baserade på höstens insikter
- Söka projektmedel för fortsatt arbete
- Följa upp tidigare elevintervjuer
- Preliminärt resultat visar mottagande av nya elever som möjligt fokusområde
- Starta artikelskrivande för vårens data

Välmående och självständiga äldre

2030 ska alla äldre personer uppleva en god hälsa och välbefinnande

2030 har vi självbestämmande invånare som lever ett socialt och aktivt liv där alla känner sig trygga

Framtidens äldreboende

Ängsgärdet, för äldre i tiden

Under leverantör dialog i november spanade vi mot 2040 kring framtidens äldreboende.

FRAMTIDENS ÄLDREBOENDE

Vi står mitt i en demografisk utmaning där allt fler är över 80 år och färre arbetar inom vård och omsorg. Så hur kan framtidens äldreboende utvecklas? Det undersöker Samhällskontraktet tillsammans med Västerås stad i Framtidens äldreboende.

Under våren 2024 inleddes arbetet med att utforska frågan om framtidens äldreboende tillsammans med representanter från Kommunala Pensionärsrådet (KPR) och pensionärsföreningarnas medlemmar och äldre nämnden.

Arbetet fortsatte med workshop tillsammans med civilsamhället, samt i en leverantör dialog med aktörer som driver äldreboenden i kommunen. Äldrenämnden har även kunnat inspireras och dra lärdom av det nyöppnade vård- och omsorgsboendet

Ängsgärdet, där olika nytänkande metoder testas för att möta framtidens utmaningar "för äldre i tiden".

Under Region Västmanlands kunskapsdag presenterades initiativet samtidigt som regionens medarbetare i en interaktiv utställning fick ge inspel på vilken utveckling de kan och vill se till 2040.

Många kan av naturliga skäl uppleva det svårt att sja om 2040 i förhållande till hur de egna behoven förändras från idag eller hur ny teknik kan komma att påverka äldres liv och boende. Under 2025 kommer

därför en framsynsforskare stärka initiativet med trendspaning och framtagning av scenarier baserat på teamets arbete.

– Alla har svårt att tänka sig långt in i framtiden, men många har väldigt goda idéer hur framtiden ska förbättras. Nu vill vi ta fram ett konkret underlag för att ge vägledning om Framtidens äldreboende. Ett underlag som kan flätas samman med digitalisering och annan verksamhetsutveckling som kommunen har beslutat om, säger Eva Holm, beställarchef, Vård och omsorgsförvaltningen, Västerås stad.

Trendspaningen och samtliga inspel och kontakter som dialogerna resulterat i, ska nu sammanfattas i utredningen Framtidens äldreboende 2040. Ett arbete som mynnar ut i en rapport som kan vägleda byggnationer, omvandlingar och samverkan kring äldreboenden in i framtiden.

– Under 2025 fortsätter vi med kunskapsinhämtande insatser för att tillsammans forma en framtidsbild som både möter individuella önskemål och kommunens möjligheter, säger Eva Holm. ■

Under Region Västmanlands kunskapsdag fick besökare ge inspel kring framtidens äldre, deras hälsa och vård och omsorg. Resultatet illustrerades i realtid.

SAMVERKAN MED CIVILSAMHÄLLET

Eskilstuna kommun vill stärka samarbetet med civilsamhället i samhällsutmaningar kopplade kring äldre invånare. I initiativet Samverkan med civilsamhället utvecklas nya samverkansmodeller och samarbeten för att stötta äldre personers behov av meningsfullhet, självständighet och gemenskap.

Amanda Billberg, Mer dans åt folket, presenterar på workshop med civilsamhället under hösten 2024.

Välmående och självständiga äldre

I vardagen 2030 bidrar alla utifrån förutsättningar till nyfikat kunskapsutbyte och hållbart hälsosamt lärande

2030 har vi självbestämmande invånare som lever ett socialt och aktivt liv där alla känner sig trygga

Samverkansmodell med civilsamhället

Vård- och omsorgsförvaltningen i Eskilstuna kommun har historiskt sett enbart samarbetat med en aktör löpande via samarbetsavtal. Kommunen såg ett behov av att utveckla fler samarbeten och former för att bidra till aktiviteter, mötesplatser och för att minska ofrivillig ensamhet bland äldre.

Med hjälp av Samhällskontraktet och initiativet Samverkan med civilsamhället utforskas nu vision, ambitioner och vägledande principer för hur en ökad samverkan ska se ut. Syftet är att identifiera ett smörgårdsbord av samverkansmodeller och tydligare behovsdrivna initiativ men också att bygga strategiska partnerskap mellan aktörer för framtiden.

Under våren 2024 kartlades behov och potentiella partners i olika workshops tillsammans med kultur- och fritidsförvaltningen och kommunledningen. Under sommaren genomfördes intervjuer med civilsamhället för att identifiera intresserade aktörer. Och i höstas arbetade förvaltningen tillsammans med civilsamhället för att utveckla idéer som möter seniorers behov.

2025 går initiativet in i en pilotfas där flera spår utforskas:

- mobila mötesplatser i samverkan med idrottsföreningar
- stärka aktörernas kompetens och förmåga att söka finansiering för aktiviteter
- nationell inventering av samverkansmodeller

– Parallellt med initiativet har kommunledningen genomfört en översyn av kommunens samverkan med civilsamhället. En av slutsatserna är att vi behöver skapa ett smörgårdsbord av samverkansmodeller. Vi måste våga pröva och utvärdera olika samverkansmodeller, säger Åsa Tavemark, utredningschef på Vård- och omsorgsförvaltningen i Eskilstuna kommun.

För att förstärka samarbetena och genomföra nya idéer har kommunen rekryterat en utvecklingsle-

dare, Pethra Andersson. Därtill driver samordnaren och utvecklaren Divar Matte ett av pilotprojekten där mobila mötesplatser testas, bland annat med syfte att bidra till att minska den ofrivilliga ensamheten hos äldre.

Kommunen har tidigare drivit mötesplatser i Mesta, Hållsta, Kvicksund och Marielund men det har varit svårt att engagera ansvariga och att vara låst till specifika lokaler och tider. Nu provas en ny form av samverkan med idrottsföreningar.

“Vi behöver stärka samverkan med civilsamhället och Samhällskontraktet har varit en stor hjälp för att kunna inleda det arbetet på allvar.”

Åsa Tavemark, Utredningschef, Vård- och omsorgsförvaltningen, Eskilstuna kommun.

– Det är väldigt positivt med ett nytt sätt att jobba. Vi hittar frivilliga tillsammans med föreningarna, får en helt annan flexibilitet för olika väder och aktivitetstyper. Föreningarna får ideell kraft och når fler seniorer och seniorerna får ett socialt sammanhang som är meningsfullt, säger Divar Matte.

Han för dialog med en rad fotbollsföreningar, där Triangelns IK är först ut. En skillnad från tidigare är att den samverkande klubben nu sprider information om aktiviteterna. De kan använda föreningens hemsida, klubbstuga, sociala medier – och alla ungdomslag.

– Det är helt annorlunda när klubbagens spelare och ledare själva bjuder sina äldre familjemedlemmar, släktingar, vänner och deras bekanta. Det blir ett annat genomslag, säger Divar.

Han berättar att RF-SISU Sörmland visat intresse för att stötta satsningen och att nästa steg skulle kunna vara att engagera studieförbund. ■

FUTURE IMPACT CHAMPIONS

24

Under perioden februari – augusti 2024 genomfördes en pilotomgång av programmet Future Impact Champion (FIC) inom ramen för SHK. Programmet syftade till att stärka och få hävstång i pågående utvecklings- och förnyelsearbete, samt att skapa en kritisk massa som kan leda och driva förnyelse. Detta gjordes genom kompetenshöjning via samverkan, ledarskapsutveckling, och att stärka verksamhetsöverskridande nätverk.

Programmet var tvärprofessionellt och tvärvetenskapligt och inkluderade drivande personer från olika initiativ som arbetar med samhällsutmaningar.

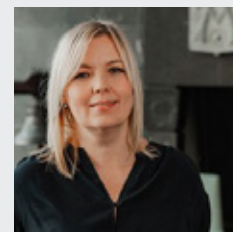
Programmet bestod av 17 deltagare från Eskilstuna, Västerås och MDU. Deltagarna representerade 13 olika förvaltningar/akademier/enheter.

Programmet bestod av sex stycken träffar med eget arbete mellan träffarna.

Programupplägget fokuserade på teman som systemtänkande, innovation och design, förändringsledning, värdet i data och processledning. En viktig del av programmet var också coaching med erfarna coacher.

Utvärderingen av programmet visade att

- Nästan 70% av deltagarna ansåg att programmet som helhet i ganska hög eller mycket hög grad hade matchat deras förväntningar.
- Drygt 70% ansåg att programmet hade gett dem kunskaper/verktyg att hantera personliga hinder

Anne Alamaa

Utvecklingsledare, Västerås stad

FIC-programmet gav mig mod, kunskap och en vilja att navigera i en vardag fylld av komplexa samhällsutmaningar.

Den kunskap som jag fick med från FIC-programmet har blivit en naturlig del i alla processer jag arbetar med till vardags.

FIC-programmet gav mig verktyg för att kunna driva utveckling i komplexa system.”

för förnyelsearbete, och 64% ansåg det samma gällande organisatoriska hinder.

- Cirka 75% av deltagarna önskade fortsätta programmet, i form av fördjupning eller nya teman, och 60-70% ville se fler deltagare från sina egna och samarbetsorganisationer.
- 85% skulle rekommendera programmet.

Som en del i piloten tog vi även med ett konkret lärande inför framtida omgångar:

- Deltagarna önskade tydligare mål för programmet och förväntade resultat/färdigheter hos deltagarna.
- Önskemål om mer dialog, reflekterande samtal, samarbete kring case och praktiska försök till samverkan för systemförändring.
- Önskemål om att integrera casen bättre och tydligare.
- Deltagarna efterfrågade mer fokus på att agera och omsätta kunskap i praktiken.

Sammanfattningsvis så var programmet en lärorik resa för både individer, gruppen och Samhällskontraktet, som visat på potentialen i ett program som fokuserar på samverkan, personligt ledarskapsutveckling och systemtänkande. ■

Anja Ankelius

Samverkanskoordinator, MDU

Jag lämnar kursen med en ökad mognad och även förståelse för hur det är att arbeta med komplexa system och hur vi som enskilda individer kan påverka och förändra dem, både i det stora samhällssystemet och i det lilla, som exempelvis i mitt eget självledarskap.

Jag har fått konkreta verktyg som jag har kunna testa i mitt arbete och jag har också fått självförtroendet att agera i frågor som jag tidigare hade avstått helt eller bara närmat mig med stor försiktighet. Kursen har gett mig ett språk för att själv kunna förstå och driva komplexa frågor framåt.

FIC gör verkligen avtryck och med de erfarenheter och kunskaper som FIC har gett mig känner jag mig tryggare och modigare att agera och att testa nya vägar framåt i såväl professionellt som privat.”

25

Utvecklingsprogrammet gav introduktion till teori och praktik som SHK baseras på, men också på att uppleva och känna in vad det betyder att arbeta med komplexa frågor och gå utanför ordinarie arbetssätt - som här på en brygga i Enköping.

AKTIVITETER UTÖVER INITIATIVEN

Utöver Samhällskontraktets större och långsiktiga initiativ utfördes 2024 en rad aktiviteter för att möjliggöra för verksamhetens utveckling och arbete i fokusområdena.

2024-01-18

2024-02-06

2024-02-27

2024-03-26

2024-04-02

Under våren (januari till april) genomfördes utbildning för chefer på VOF Eskilstuna kring systematisk innovationsledning

2024-02-15 – 2024-02-16

Haga slott. Samhällskontraktets processledare faciliterade internat om MDUs framtida samverkanssystem

2024-03-12

Samhällskontraktets amanuens Blerim Salihi deltog i juryn för årets UF-skola

2024-03-15

MDU campus Eskilstuna. Arrangerade Öppen Verkstad om existentiell hälsa

2024-04-16

MDU campus Eskilstuna. Samhällskontraktets verksamhetschef blev särskild inbjuden att delta i rundabordssamtalet när riksdagens förste vice talman Kenneth G Forslund besökte Eskilstuna. Tillsammans med bland annat landshövding Beatrice Ask samt eskilstunapolitikerna Jimmy Jansson och Anton Berglund fördes ett samtal om demokrati och hållbar samhällsutveckling

2024-04-19

Hotel Plaza, Västerås. Arrangerade Öppen Verkstad om samarbete för samhällsnytta

2024-05-17

Stadshotellet Eskilstuna. Arrangerade Öppen Verkstad om demokratisk vardagspraktik

2024-05-28

Steam Hotel. Processledare modererade Västerås Tech day 2024 i samarbete med Automation Region och ledare för AI@MDU

2024-06-14

Hotel Plaza Västerås. Arrangerade Öppen Verkstad om att våga förebygga och främja

2024-06-26

Almedalen. Rundabordssamtal med Samhällskontraktets styrelse, Sustain Gov, Utfallsfonden, Rädda Barnen och Archus i Almedalen om hur vi arbetar med missions-orienterad innovation

2024-06-26

Almedalen. Samhällskontraktets verksamhetschef deltog i Skandias Idéer för livet-panel om hur vi bygger inre förmåga för yttre omställning

2024-06-27

Almedalen. Panelsamtal i Almedalen med Samhällskontraktets styrelse om hur vi utbildar för en hållbar framtid

2024-09-17

Kungliga Slottet. Samhällskontraktets forskningsprojekt om hållbar fritid, lett av Katarina Bälter, blev inbjudna till Kronprinsessparets Stiftelse på Kungliga slottet för seminarium om betydelsen av en trygg och meningsfull fritid för barn och unga

2024-09-20

2024-09-27

MDU campus Eskilstuna. Konceptutveckling mellan masterstudenter i industriell ekonomi och utvecklare från barn och utbildningsförvaltningen och vuxenutbildningen i Eskilstuna om Als möjligheter i skolan

2024-09-28

Arrangerade interaktivt event på Eskilstunas Kunskapsfest om att "Framtidssäkra ens hälsa för ett gott liv"

2024-10-06

Skandias Idéer för Livet Stockholm. Inbjudna att delta under Inner Development Goals och Skandia idéer för livets workshop om hur vi tar nästa steg för att finansiera inre utveckling för yttre förändring

2024-10-10

SKR Stockholm. Föreläsning på SKR:s nätverk för resultat om hur Samhällskontraktet arbetar med uppföljning

2024-10-15

2024-10-17

MDU Campus Eskilstuna och MDU campus Västerås. Studentrekrytering under MDU:s event Högvarv

2024-10-15 – 2024-10-21

Praktikant från Engelska skolan följde och bidrog till processtödet arbete under en praktikvecka

2024-10-16 – 2024-11-04

Eskilstuna bibliotek. Interaktiv utställning Tema Hälsans fyra hörnpelare och Tillsammans för hälsa och välbefinnande

2024-11-22

Perspektivinsamling under Regions Västmanlands Kunskapsdag om hur äldres liv och boende kommer se ut 2040? Och vad får det för konsekvenser för vård och omsorg?

2024-11-28

Trygghetsdagen. Processledare deltog i panel tillsammans med Young Revolution och Mamma United.

2024-12-04

Växhuset Västerås. Spridningsevent om insikterna från initiativet "Att hålla en demokratisk och främjande vardagspraktik"

2024-12-16

MDU campus i Västerås. Föreläsning och panelsamtal om universitetets roll i att adressera komplexa utmaningar med professor Joe Steensma, Washington University

2024-12-16

Föreläsning på SKR:s toppledarprogram om hur Samhällskontraktet arbetar med beslut i komplexa frågor

VI ÄR NÅGOT PÅ SPÅRET!

Karin Axelsson, universitetslektor innovation och design, följeforskare Samhällskontraktet

Under årets första gemensamma möte mellan Samhällskontraktets (SHK) styrelse och Core Team (CT) den 31 januari 2025 diskuterades måluppfyllelsen för 2024. Målet var att alla parter skulle uppleva att verksamheten bidragit till utveckling och innovation utifrån respektive behov och samhällsutmaningar inom fokusområdena.

Triader diskuterade SHK:s betydelse för verklig förändring, med stödfrågor om mål för unga och äldre, ökad handlingsförmåga och att vara ledande i Sverige på samverkan. Anteckningar och muntlig feedback visade att det är utmanande att bedöma om SHK varit avgörande för förändring på grund av verksamhetens fokus på långsiktig förändring. Dock var det enighet om att SHK bidragit till förändring för att nå målen för unga och äldre, med konkreta exempel från initiativen.

Styrelsens och CT:s arbete har förbättrats med tydligare planering och prioritering. Mälardalens universitets (MDU) förstärkta representation i CT har också ökat chanserna att lyckas med evidensbaserade initiativ. Samverkan har fördjupats och metodstödet stärkts, vilket lett till mer kreativt och evidensbaserat arbete. Utbildningen har kopplats tydligare till SHK:s initiativ, som nu grundas i tvärdisciplinära frågor baserade på samhällsbehov.

Handlingsförmågan har främst stärkts genom kompetensutveckling och utvecklingsprogrammet Future Impact Champion. Dock varierar synen på faktisk handlingsförmåga och -utrymme, och det finns ett behov av att bygga kapacitet genom att använda det utrymme som finns. I plenum svarade 16 personer ja på frågan om SHK bidragit till verklig förändring av individers handlingsförmåga och -utrymme.

Behov framåt handlar om att bli ännu vassare på att bestämma initiativens riktning och att de bidrar

mot måluppfyllelsen. Portföljarbetet lyfts här som viktigt för att identifiera stegen och att sammankoppla initiativ. Forskning och praktik behöver gifta ihop sig bättre och ett fortsatt arbete behövs med att tydligare koppla in initiativ i verksamheterna. Men den främsta framgångsfaktorn och möjligheten att skapa systemförändring kanske sammanfattades av en person i plenum som sa: "Att vi sitter här! Vi är kända i hela riket. Det är en samarbetsanda."

En systematik för att mäta och följa upp SHK:s påverkan är också nödvändig för att visa att alla parter får ett mervärde. Impact stories, som MDU börjat arbeta med, kan vara ett sätt att beskriva omätbara förändringar.

Följeforskarens reflektion och analys:

Med målet i åtanke har 2024 varit ett mycket handlingskraftigt år. Arbetet har tagit fart, både i initiativen och processtödet. Handboken har säkerställt ökad kvalitet och externt stöd har hjälpt att driva initiativ och förankra dem i verksamheterna. Styrelsens och CT:s arbetsmöten har gått från att vara passiva till att visa högt engagemang och vilja att förändra. MDU:s representation har vuxit, vilket möjliggjort tidigare och mer effektivt samskapande av initiativ. Framtida behov är att fortsätta dialogen om handlingskraft och -utrymme, impact samt att stärka SHK:s självbild och externa uppfattning som ledande på samverkan. "Vi är verkligen något på spåret!"

Fotnot: Detta är en sammanfattning av den fullständiga rapporten: Karin Axelsson (2025) "Vi är något på spåret", Mälardalens Universitet, Eskilstuna 2025-02-11, <https://www.samhallskontraktet.se/intranat/styrelse>

Ekonomi

Finansiering och uppväxling inom Samhällskontraktet 2024.

ÖVERGRIPANDE UTFALL

POST	BUDGET 2024	TOTALT UTFALL HELÅR 2024
Grundbudget	11,100,000 kr	11,100,000 kr
Pilotprojekt och seed money	4,250,000 kr	2,921,000 kr
Uppväxling	Mål 10,000,000 kr	7,625,000 kr
Tvärvetenskaplig forskning	10,000,000 kr	5,776,000 kr

GRUNDBUDGET

POST	BUDGET 2024	TOTALT UTFALL HELÅR 2024
Övergripande processtöd	2,900,000 kr	2,894,000 kr
Följeforskning	500,000 kr	429,000 kr
Event och kommunikation	700,000 kr	737,000 kr
Fokusområde "Alla barn och unga lyckas"	3,500,000 kr	3,572,000 kr
Fokusområde "Välmående och självständiga äldre"	3,500,000 kr	3,469,000 kr

PILOT OCH SEED MONEY

POST	BUDGET 2024	TOTALT UTFALL HELÅR 2024
	4,250,000 kr	
Övergripande utveckling		1,012,000 kr
Fokusområde "Alla barn och unga lyckas"		1,589,000 kr
Fokusområde "Välmående och självständiga äldre"		320,000 kr

UPPVÄXLING

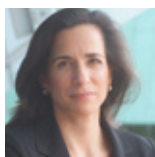
POST	MÅL 2024	TOTALT UTFALL HELÅR 2024
Totalt	10,000,000 kr	
Övergripande utveckling		1,145,000 kr
Fokusområde "Alla barn och unga lyckas"		5,450,000 kr
Fokusområde "Välmående och självständiga äldre"		1,030,000 kr

TVÄRVETENSKAPLIG FORSKNING PER AKADEMI

2024 togs beslutet att en del av MDU:s interna strategiska satsning på tvärvetenskap ska kopplas till Samhällskontraktet. De fyra akademierna på universitetet äger budgeten och den används för forskning som relaterar till de utmaningsområden som Samhällskontraktets Core Team prioriterat.

AKADEMI	BUDGET 2024	TOTALT UTFALL HELÅR 2024
Hälsa, vård och välfärd	2,500,000 kr	1,395,000 kr
Utbildning, kultur och kommunikation	2,500,000 kr	1,049,000 kr
Ekonomi, samhälle och teknik	2,500,000 kr	2,062,000 kr
Innovation, design och teknik	2,500,000 kr	1,270,000 kr

VÄGEN FRAMÅT ENLIGT PROFESSOR LAURA LEE

Under 2024 har Professor Laura Lee identifierat Samhällskontraktets styrkor och utvecklingspotential. Med denna grund tar verksamheten viktiga steg framåt.

Under 2023 och 2024 har Samhällskontraktet fått rådgivning från Professor Laura Lee, expert inom samverkan för systemförändring. Professor Lee har under 2024 identifierat styrkor och framtida utvecklingspotential för partnerskapet och dess ambition att bidra till positiv samhällsförändring.

Samhällskontraktet arbetar utifrån ett holistiskt perspektiv med missioner som fokuserar på olika livsfaser, 'Alla barn och unga lyckas' och 'Välmående och självständiga äldre', snarare än att arbeta utifrån enskilda sektorer eller domäner. Detta ger en robust grund som möjliggör samverkan mellan förvaltningar och sektorer och därmed ökar kapaciteten att arbeta med komplexa utmaningar.

Verksamhetens styrkor kan beskrivas utifrån tre nivåer: strategisk, relationell och operativ. På strategisk nivå adresseras komplexa utmaningar genom ett missionsorienterat angreppssätt. Utbildning, forskning och praktik integreras och detta innebär att Samhällskontraktet inte bara bedriver forskning eller utbildning separat, utan kombinerar dessa på ett innovativt sätt för att ta sig an samhällsutmaningar. På relationell nivå främjas samarbete genom samskapande processer, med medborgare och studenter i centrum. På operativ nivå integreras olika kulturer, perspektiv och röster för att öppna upp för nya sätt att tänka, vara och agera. Samhällskontraktets förmåga att anpassa sig i en föränderlig värld och agera i en kontext av kulturell mångfald är avgörande. Detta möjliggör

uppskalning av lokala initiativ till bredare systemförändringar med global påverkan.

Genom att utveckla en ny partnerskapsmodell med MDU, där Samhällskontraktet ges större frihet att självständigt styra över kontrakt, policys och resurser, kan Samhällskontraktets innovationskraft frigöras och MDUs roll som en ledande aktör inom samhällsförändring stärkas. Verksamheten som utvecklas genom detta kan delas och skapa lärande internt och externt med hjälp av "Impact Stories". Berättelser om verksamhetens påverkan som kan belysas utifrån olika perspektiv som anpassas till olika målgrupper.

Samhällskontraktets arbete är i linje med ledande aktörer inom området, till exempel MIT, Stanford och ETH, som också fokuserar på komplexa samhällsutmaningar och innovation. Genom att använda handboken som utvecklats under 2024 och samarbeta med aktörer som Viable Cities och Sustain Gov kan Samhällskontraktets framgångsrika arbetssätt spridas nationellt. Det finns även potential att inspirera andra lärosäten att skapa liknande samarbeten med kommuner. Samhällskontraktet ser vidare stor potential att utbyta erfarenheter med internationella initiativ såsom Griffith University, EU Climate KIC, OECD/OPSI, UNDP med flera.

2024 har visat tecken på hur Samhällskontraktet börjar bli en förebild för systemförändring och innovation i Sverige. Framåt finns en stor potential att fortsatt utvecklas i den riktningen. ■

RIKTNING 2025

De övergripande målen ligger kvar från 2024 och bryts ner i verksamhetsplanen. För att uppnå de övergripande målen appliceras följande tre delar av operativt fokus:

Förstärka, förbättra och effektivisera

Om fokus för 2024 var att växa i mängd så är ett fokus för 2025 att förstärka, förbättra och effektivisera det som nu är igångsatt. Mycket troligt kommer antalet initiativ att fortsätta växa under kommande år men inte i samma takt som förra året. Det krävs en förståelse för att det är djupa och långsiktiga processer som ska skapa stora förändringar på sikt samtidigt som de genererar resultat här och nu. Det kräver resurser och en förmåga att lära och justera utifrån den kunskap som skapas. För Samhällskontraktets verksamhet handlar det 2025 om att fortsätta fördjupa integrationen av forskning, utbildning och praktik, där fram för allt fler forskare och studenter kommer involveras.

I en alltmer komplex värld är data nyckeln till att skapa insikt, fatta bättre beslut och hantera komplexa utmaningar. För att effektivisera och förbättra verksamheten kommer Samhällskontraktet att ta steget från en processstyrd till en mer datadriven organisation. Ett samarbete är etablerat med AI@mdu för att utforska AI:s förmåga att stärka Samhällskontraktet i dess dagliga verksamhet och organiseras runt ett antal valda delar av befintlig verksamhet.

Kommunikation, lärande och impact

Ett utvecklingsfokus för året handlar om kommunikation, lärande och impact i syfte att få ut större effekt av Samhällskontraktets arbete. Kommunikationsarbetet leds som en utvecklingsprocess där

samtliga parter har resurssatt med kommunikationsstrategier och kommer vara fullt integrerat i fokusområdenas arbete.

Helt avgörande för att skapa utveckling och innovation är en lärande kultur, där det nu finns struktur och systematik på plats. Samhällskontraktet har här en viktig roll att innovera arbetssätt och stärka förmågan hos individer och grupper att arbeta på nya sätt och i nya konstellationer. Ett mervärde skapas när människor lära tillsammans och lär av varandra.

Kollektiva läroprocesser är en del av Samhällskontraktets uppdrag att skapa innovation och utveckling. Ett styrande perspektiv är att verksamheten ska vara proaktiv, det kräver ett stort mått av lärande och reflektion för att utmana status quo. En medvetenhet ligger nu kring att bygga den förmågan och kapaciteten såväl inifrån individer, inifrån organisationerna som inifrån systemet.

Uppväxling

Transformationen av Samhällskontraktet och fasen i att få upp verksamheten i full fart har tagit mycket tid och kraft. Nu ser vi en helt annan möjlighet att attrahera finansiering och söka medel som direkt kopplar till de utmaningar och arbetssätt som gemensamt definierats av parterna. Uppväxling handlar såväl om pengar på kontot men även att låsa upp resurser och kompetens som behövs för att skapa utveckling och innovation inom de prioriterade utmaningarna. Här kommer ett särskilt fokus ligga under året att söka externa medel likväl som etablera partnerskap och samarbeten med aktörer som vill bidra till de två fokusområdena som finns prioriterade inom Samhällskontraktet. ■

